

مساجد

مساجد

مساجد به عنوان محل عبادت و مکان شکرگزاری و سجده گاه مسلمانان، از مهم ترین مکان های اعتقادی به شمار می رود. تاریخ احداث مساجد در ایران مصادف با ورود اعراب مسلمان به ایران است. بدین ترتیب که با حضور مسلمانان در سال ۱۳ هـ ق در نقاط مختلف ایران و گرایش ایرانیان به مذهب اسلام، احتیاج به فضاهای عبادی سیاسی نماز جماعت و جمعه، آنان را به ساخت مساجد و مکان های عبادی وا داشت و باعث شد اولین مساجد در ایران احداث شود.

معماری مساجد ایرانی، در اوایل بیشتر متأثر از سبک و اسلوب معماری اولیه مسلمانان در سرزمین عربستان بود و معماران ایرانی به تقلید از معماران اعراب مساجدی را یک محوطه ای با دیوار خشتی و سایبانی از حصیر و چوب در نظر می گرفتند اما با گذشت زمان و بر حسب موقعیت جغرافیایی ایران و بارش برف و باران، معماران ایرانی اقدام به تلفیق معماری اسلامی و معماری بومی- ایرانی کردند و در ساخت مساجد از انواع قوس ها، طاق های ضربی، ایجاد گنبد بر روی پایه های چهار گوش و ایوان به سبک معماری دوره اشکانی، ساسانی و حتی هخامنشی استفاده کردند. مهم ترین مشخصات مساجد عبارتند از: مناره، گنبد، حوض و وضوخانه. اولین مسجد در ایران به دستور سعدابن ابی وقاص در کهندژ تیسفون ساخته شد. از دیگر مساجد قدیمی ایران می توان: مسجد جامع اسیر، مسجد جامع بخارا، مسجد آدینه، مسجد فهوج یزد، مسجد شوش، مسجد تاریخانه دامغان، مسجد دره شهر ایلام، مسجد یزد خواست و مسجد جامع اصفهان را نام برد.

مسجد کوشک

مسجد کوشک یکی از قدیمی ترین مساجد ایران است که در استان خراسان جنوبی و در میدان موسی بن جعفر (ع) شهرستان فردوس واقع شده است. تاریخ ساخت این مسجد براساس کتیبه ی موجود بر بالای محراب، متعلق به دوران سلجوقی یعنی سال ۵۵۴ هـ ق می باشد. البته در پی عملیات خاک برداری شبستان مسجد، ستون هایی از زیر لایه های گچی پیدا شد که نوع معماری طاق های گهواره ایی آن با سبک معماری دوران ساسانی مطابقت دارد. لایه های متعدد گچ بر روی دیواره ها نیز نشان از تحولات فراوانی است که بر شالوده بنای مسجد کوشک گذشته است. کشف چنین طاق هایی این فرضیه را به وجود می آورد که این مسجد بر روی یک بنای قدیمی ساخته شده است. مسجد کوشک دارای ۲ شبستان تابستانی و زمستانی با طاق های گهواره ای و ستون های قطور خشتی می باشد. شبستان زمستانی مسجد قدیمی ترین بخش معماری مسجد به شمار می می آید و شبستان تابستانی در دوره صفوی به آن اضافه شده است. مسجد در کنار دروازه قاین شهر تون بنا شده که احتمال می رود مسجد متعلق به بافت شهری دیگری بوده که با وقوع زلزله ها و تخریب ها کم کم به کنار حصار و باروی شهر رانده شده است.

مسجد کوشک با شماره ۱۱۹۹۲ در فهرست آثار ملی کشور به ثبت رسیده است

مسجد سجاس

مسجد سجاس از بناهای تاریخی و با ارزش دوران سلجوقی، یعنی اوایل قرن پنجم هجری قمری است که در ۱۲ کیلومتری شمال غربی قیدار در استان زنجان واقع شده است. این مسجد به سبک مسجد شبستانی ساخته شده و بنای اصلی آن نیز شامل شبستان بزرگ مربع شکلی است که روی آن گنبد احداث گردیده است. سطح طاق نماهای مسجد سجاس مزین به طرح های هندسی می باشد و گنبد آن نیز با آجر ساخته شده و با نقش ستاره ایرانی یا ستاره پنج پر، تزیین شده است. این مسجد از لحاظ گچ بری و کتیبه ها در نوع خود منحصر به فرد است. ۴ کتیبه موجود در این مسجد که با خط نسخ ابتدایی و ثلث کوفی نوشته شده از نظر سبک و نوع گچ بری به کتیبه های مسجد جامع قروه شبیه است. محراب آن نیز با گچ بری ارزنده و طرح های اسلیمی و گیاهی طراحی و اجرا شده است. همچنین تزیینات مسجد سجاس با گچ بری های مسجد جامع اصفهان، قزوین، ابهر و قروه قابل مقایسه می باشد.